

Broj:18/1-44-000238-1/17
Tuzla, 10.01.2017. godine

INFORMACIJA

o ostvarenim rezultatima deminiranja i uništavanja neeksplozivnih ubojitih sredstava na području Tuzlanskog kantona u 2016. godini

I U v o d

Zakonom o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) u členu 48. propisano je da je: zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava, kao jedna od 15 mjera zaštite i spašavanja.

Članom 86. navedenog Zakona precizirano je na šta se odnosi navedena odredba:

1. Zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava (u daljnjem tekstu: NUS-a) je mjera koja se sastoji u pronalaženju, otkrivanju, označavanju, iskopavanju, prenošenju, utovaru, prevoženju, istovaru, privremenom skladištenju, deaktiviranju i uništavanju NUS-a, na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva.

2. Poslove koji se odnose na problematiku uklanjanja mina i NUS-a, vrše jedinice civilne zaštite za uklanjanje mina i NUS-a (u daljnjem tekstu: timovi za deminiranje) na način regulisan Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 5/02) i Standardom za uklanjanje mina i NUS-a u Bosni i Hercegovini i Standardnim operativnim procedurama uklanjanja i uništavanja NUS-a, koje donosi direktor Federalne uprave.

3. Mjere zaštite od NUS-a, iz stava 1. ovog člana, ne odnose se na sledeća sredstva:

- neeksplozivne diverzantsko-terorističke naprave koje su predmetom krivičnog djela ili prekršaja i spadaju u isključivu nadležnost organa unutarnjih poslova;
- potrebe Oružanih snaga BiH u postupku uklanjanja i uništavanja upotrijebljenih, a neeksplozivnih ubojitih sredstava za vrijeme i poslije obuke i vježbi njezinih pripadnika, kao i NUS-a kojem je istekao rok upotrebe ili je nepouzdan pa ga treba uništiti;
- otpadne tvari u proizvodnji naoružanja i vojne opreme privrednih društava koja se bave tim poslom.

Također je u članu 199. stav 2. propisano:

„Za vršenje koordinacije poslova u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a u kantonima i općinama nadležni su organi uprave za civilnu zaštitu i općinske službe civilne zaštite“.

U skladu sa nevedenim zakonskim obavezama, Kantonalna uprava civilne zaštite je vršila koordinaciju poslova u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a na području Tuzlanskog kantona.

Polazna osnova za realizaciju zadataka iz oblasti deminiranja bio je Plan deminiranja - Lista prioriteta deminiranja na području Tuzlanskog kantona za 2016. godinu, koju je sačinila Kantonalna uprava civilne zaštite na osnovu općinskih planova za deminiranje sa utvrđenim prioritetima i uz tijesnu saradnju sa Regionalnim uredom BHMACH-a u Tuzli. Saglasnost na ovu Listu dala je Vlada Tuzlanskog kantona na svojoj redovnoj sjednici.

Realizacija zadataka na uklanjanju NUS-a obavljena je na osnovu prijave građana preko općinskih službi civilne zaštite i MUP-a.

II Ostvareni rezultati na deminiranju i obilježavanju minskih polja i uništavanju NUS-a na području Tuzlanskog kantona

1. Deminiranje

Smanjen priliv donatorskih sredstava i ograničena sredstva u budžetima općina i Kantona bili su osnovni faktori koji su uticali na realizaciju projekata deminiranja koji su našli svoje mjesto na Listi prioriteta za deminiranje na području TK u 2016. godini. Međutim, ipak se može konstatirati da je ostvaren relativno zadovoljavajući sveukupan rezultat u količini, ali ne i po općinama.

Na realizaciji projekata deminiranja, pored timova civilne zaštite i deminerskih timova OS BiH, bilježimo angažman i drugih domaćih i stranih kompanija i organizacija kao što su: Norveška narodna pomoć „NPA“, NN „Ivša“, UG „Demira“, „Detektor“ i drugi..

Posbno treba istaći da na području TK ove godine nije bilo izvođenja operacija deminiranja uz primjenu nove metode deminiranja tzv. „ciljano tehničko izviđanja“ koja omogućava deminiranja velikih površina za znatno kraće vrijeme u odnosu na standardne metode deminiranja. Tri projekta koja su u zadnje dvije godine obrađena ovom metodom još uvijek nisu „pokrivena“ odgovarajućim certifikatom-uvjerenjem o zvršenom deminiranju.

Sve relevantne činjenice govore da samo uz primjenu ove nove metode deminiranja može se ubrzati proces deminiranja i dostići rezultati koji vode ka ostvarivanju planiranih ciljeva koji su predviđeni dokumentom „Strategija protuminskog djelovanja BiH za period 2009. – 2019.“ čiji je osnovni cilj do 2019. godine potpuno eliminisati sumnjive površine I i II kategorije, a III kategoriju prioriteta „eliminirati“ kroz prevenciju zabrane kretanja.

1.1. Rezultati deminerskih timova civilne zaštite

Izvorna zadaća ovih timova je pregled i čišćenje vitalnih objekata i poljoprivrednog zemljišta, čime se obezbjeđuju uvjeti za održivi povratak izbjeglog i raseljenog stanovništva, na području TK i korištenje prirodnih resursa u svrhu razvoja lokalnih zajednica.

Tokom deminerske sezone timovi civilne zaštite bili su angažirani na projektima na području više općina TK sukladno utvrđenom planu i trenutno iskazanim potrebama na području neke lokalne zajednice.

Tabela 1- Pregled deminiranih projekata u izvedbi timova civilne zaštite, po općinama TK u 2016.godini

Broj	Općina	Lokalitet	Namjena	Met. rada	Površina /m ² /
1.	Kalesija	Kazin Tuk -Zelina	Poljoprivredne površine	T I	72.132,02
2.	Gradačac	Parcela KO Mionica	Kuća i okućnica	čišćenje	1.107,74
3.	Banovići	Sklopovi	Eksploatacija min. sirovine	čišćenje	920,00
4.	Živinice	Tupkovići-Izvor „Jazavac“	Izvorište vode - trasa	čišćenje	2.416,00
5.	Kalesija	Duge njive 2. Seljublje	Poljopr. i šumske površine	T I	62.515,00
6.	Kalesija	Duge njive - Seljublje	Poljopr. i šumske površine	T I	98.802,03
U K U P N O:					237.892,79

Računajući period od osnutka timova civilne zaštite za deminiranje terena uz pomoć Mašinskog, POEK i PLANT tima FUCZ, deminirana je površinu terena od **1.322.425,86 m²** (nije uzeta deminirana površina sa zadatka „MSP Tursunovo Brdo“ na području općine Teočak od oko 1,5 miliona m²).

Tokom izvođenja operacija deminiranja nije bilo slučajeva povrjeđivanja pripadnika timova civilne zaštite.

1.2. Rezultati deminerskih timova Oružanih snaga BiH

Za razliku od prethodnih godina, timovi OS BiH su tokom 2016.godine na području TK imali do sada najmanji angažman na projektima deminiranja.

Tokom deminerske sezone 2016.godine, deminerski timovi OS BiH bili su angažirani na području općine Gradačac gdje je deminiran jedan projekat, a drugi započet i odmah zatvoren zbog proceduralnih nejasnoća oko načina izvođenja operacija deminiranja.

Tabela 2- Pregled deminiranih projekta u izvedbi timova OS BiH, po općinama TK u 2016.godini

R/b	Općina	Lokalitet	Namjena	Metod rada	Površina /m ² /
1.	Gradačac	LZ Turić, D. Njive Tomšići	Poljoprivredne površine	T I	143.388,00
2.	Gradačac	Ledenice D. Bijeljovina 1.	Poljoprivredne površine	T I	obustavljeno
U K U P N O:					143.388,00

Od početka izvođenja operacija humanitarnog deminiranja timovi OS BiH su na području Tuzlanskog kantona deminirali površinu od **5.092.880,85 m²**.

1.3. Donatorsko deminiranje

Kao i svih prethodnih godina deminiranje u najvećoj mjeri ovisi od donatorskih sredstava koja se direktno ili preko Međunarodnog fonda za deminiranje i pomoć žrtvama od mina (ITF) implementiraju u BiH. Najveći donatori su Vlade SAD, Njemačke, Norveške, Japana i dr.

U narednoj tabeli je dat pregled projekata koji su deminirani na području TK u 2016. godini koristeći ova donatorska sredstva.

Tabela 3- Pregled projekata deminiranih donatorskim sredstvima

R/b	Općina	Lokacija- Naziv projekta	PM akcija	Izvođač	Ukupno završeno (m ²)
1.	Banovići	MZ Treštenica	T I	UEM	16.336,00
2.	Doboj I	Stanić Rijeka Zaseok	T I	Detektor	14.823,00
3.	Gradačac	Novalići-Kamenjača	T I	Detektor	16.502,46
4.	Gračanica	Gornji Skipovac 2A	T I	NN Ivša	158.480,00
5.	Gračanica	Stražba	čišćenje	NN Ivša	4.386,00
6.	Gračanica	Babići-Sijedi krš	T I	NN Ivša	5.195,00
7.	Kalesija	Seljublje Vakuf	T I	Detektor	11.354,20
8.	Kalesija	Grad Olanovica	T I	Point	118.768,00
9.	Kalesija	Kazin Tuk-Spreča 1. jug	T I	Pro Vita	93.996,00
10.	Kalesija	Banj Brdo 1.	T I	Detektor	30.854,49
11.	Lukavac	MZ Orahovica-Savičići	T I	Demira	35.870,00
12.	Lukavac	LZ Turija, zaseok Čelari	T I	Stop mines	95.960,57
13.	Sapna	Rožanj	T I	Point	7.270,00
14.	Tuzla	Paša Bunar (kasetna municija)	čišč-TI	NPA	70.710,00
U k u p n o :					680.505,72

1.4. Ukupni rezultati deminiranja

Tokom deminerske sezone 2016. okončan je 21 projekat, a 1 je obustavljen sa neizvjesnim vremenom nastavka operacija deminiranja.

Uz primjenu klasičnih metoda deminiranja (čišćenje i tehničko izviđanje) ukupno su deminirane sljedeće površine:

Tabela 4- Broj realiziranih projekta po metodi rada sa ukupno deminiranim površinama

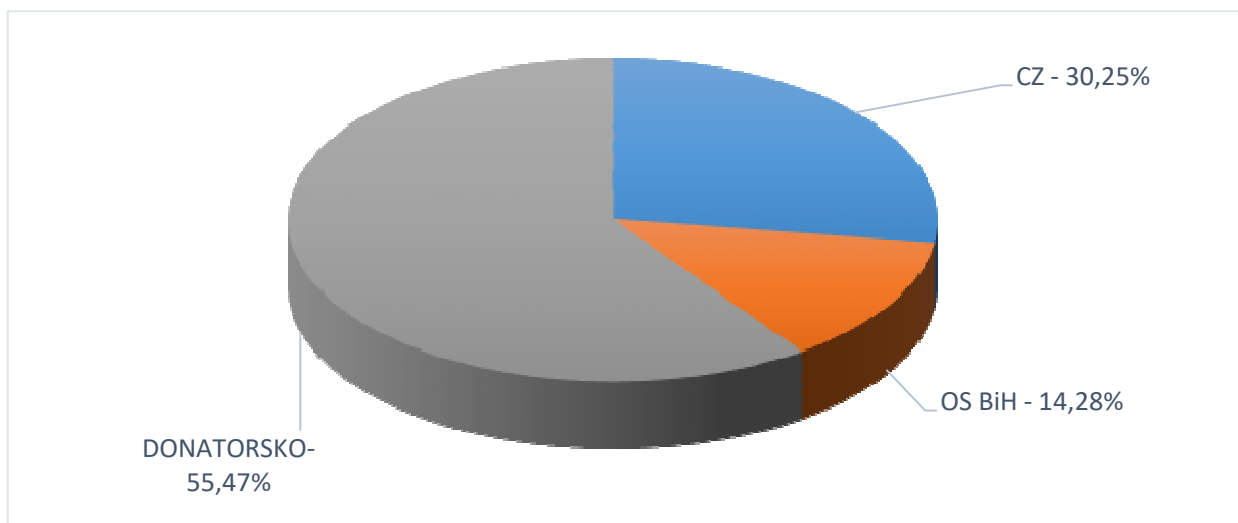
Metod rada – deminiranja	Broj projekata	Deminirana površina /m ² /
Čišćenje	5	79.539,51
Tehničko izviđanje	17	982.247,00
U k u p n o	22	1.061.786,51

1.6. Učešće izvođača radova na deminiranju

U sljedećoj tabeli i grafikonu dat je procenat učešća izvođača-finansijera deminerskih radova u 2016. godini.

Tabela 5- Učešće izvođača radova

Izvođač/finansjer	Broj projekata	Površina /m ² /	Procenat %
FUCZ	6	237.892,79	22,40
OS BiH	2	143.388,00	13,50
Donatorsko deminiranje	14	680.505,72	64,10
Ukupno:	22	1.061.786,51	100,00

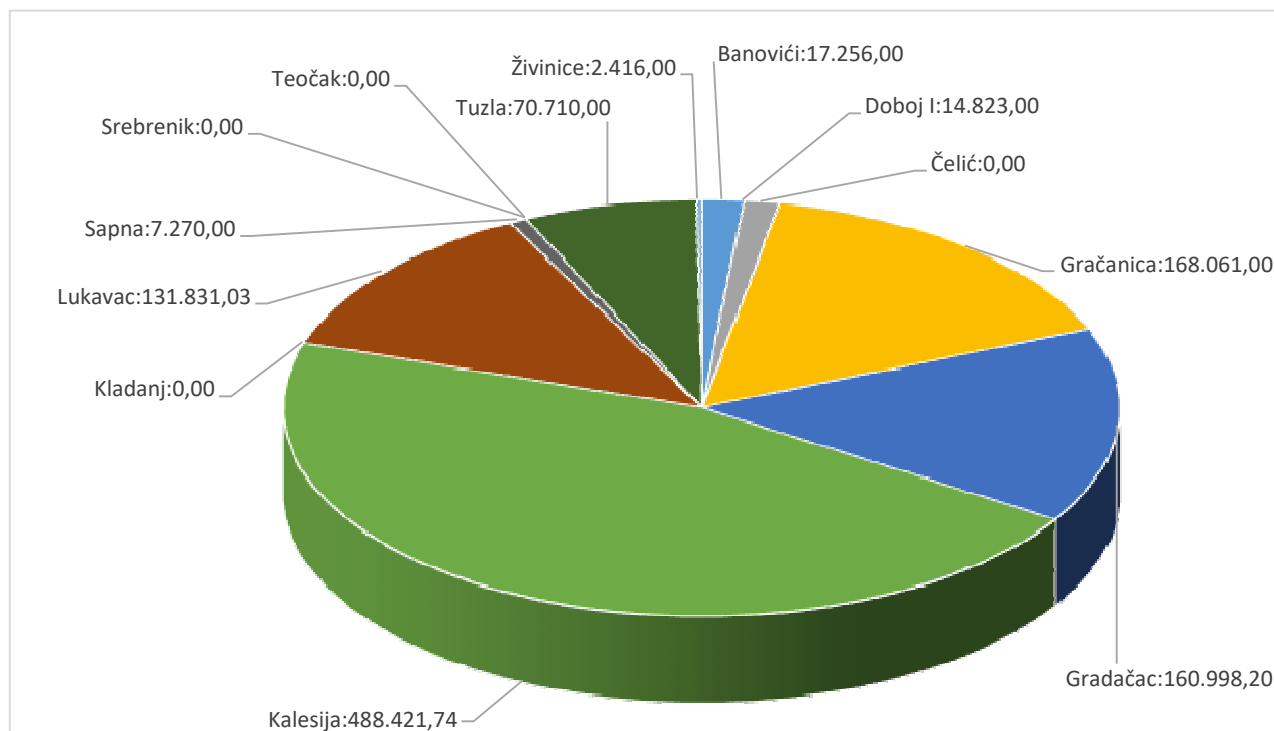

Grafikon 1- Učešće izvođača radova

1.5. Pregled deminiranih površina po općinama

Kada je u pitanju ostvareni rezultat deminiranja po općinama može se konstatirati da je prisutna neravnomjernost u zastupljenosti jer još uvijek prednost imaju projekti na općinama Kalesija, Gradačac i Lukavac gdje konfiguracija terena omogućava angažiranje deminerskih mašina čime se omogućava veća produktivnost i brži završetak deminerskih radova.

Na slijedećem grafikonu prikazan je ostvareni rezultat deminiranja po općinama u toku 2016.godine.

Grafikon 2- Pregled deminiranih površine po općinama TK u 2016. godini
(Ukupno deminirano: 1.061.786,51 m²)

1.6. Sveukupno ostvareni rezultati deminiranja na području TK (1997-2016)

Prema podacima koje zajednički evidentiraju Kantonalna uprava i općinske službe civilne zaštite od početka izvođenja humanitarnog deminiranja do danas deminirana je površina terena od **16.257.125,43 m²**. Međutim, u ovaj ukupni iznos nije uvrštena deminirana površina na tzv. IPA projektima koji su rađeni metodom „ciljanog tehničkog izviđanja“. Računajući ove projekte za koje još uvijek, **nisu izdati certifikati** ukupna deminirana površina na području TK iznosi **oko 21 miliona metara kvadratnih**.

Tabela 6- Pregled tretiranih-deminiranih projekta metodom „ciljano tehničko izviđanje“

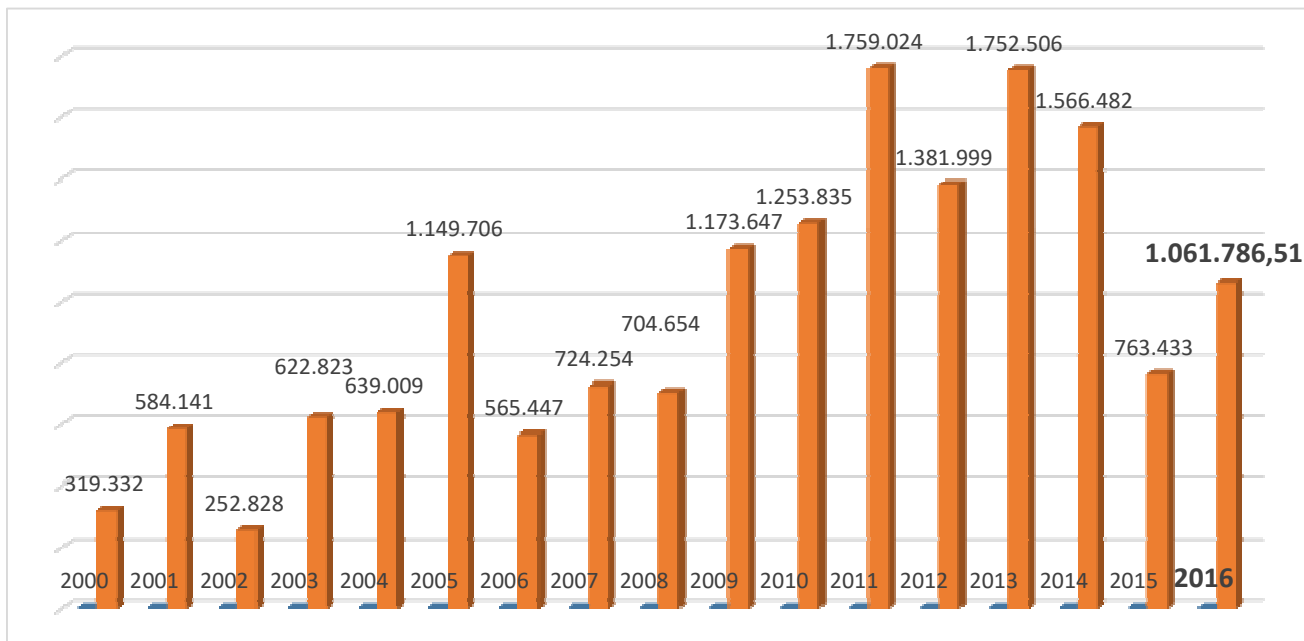
R/b	Općina	Lokalitet	Namjena	Izvođač	Metod rada	Površina /m ² /
1.	Gradačac	MSP Avramovina	Poljoprivredne površine	Demira	C T I	1.307.000,00
2.	Teočak	MSP Tursunovo Brdo	Šumsko-polj. površine	FUCZ	C T I	1.553.000,00
3.	Čelić	MSP Lukavica	Šumsko-polj. površine	Demira	C T I	2.300.000,00
U K U P N O:						5.160.000,00

Iz tabele je vidljivo da površina koja je tretirana-deminirana metodom „ciljano tehničko izviđanje“ odgovara četvrtini deminiranih površina od početka izvođenja operacija humanitarnog deminiranja. Praktično to znači da je to jedini način da se ubrza proces deminiranja i značajnije smanjuje stepen sumnjive površine u BiH. Zakonska regulativa koja rješava problematiku vezanu za ovaj vid deminiranja i izdavanje certifikata za obavljeni posao morala bi po ubrzanom postupku biti okončana na nivou najviših organa BH MAC-a.

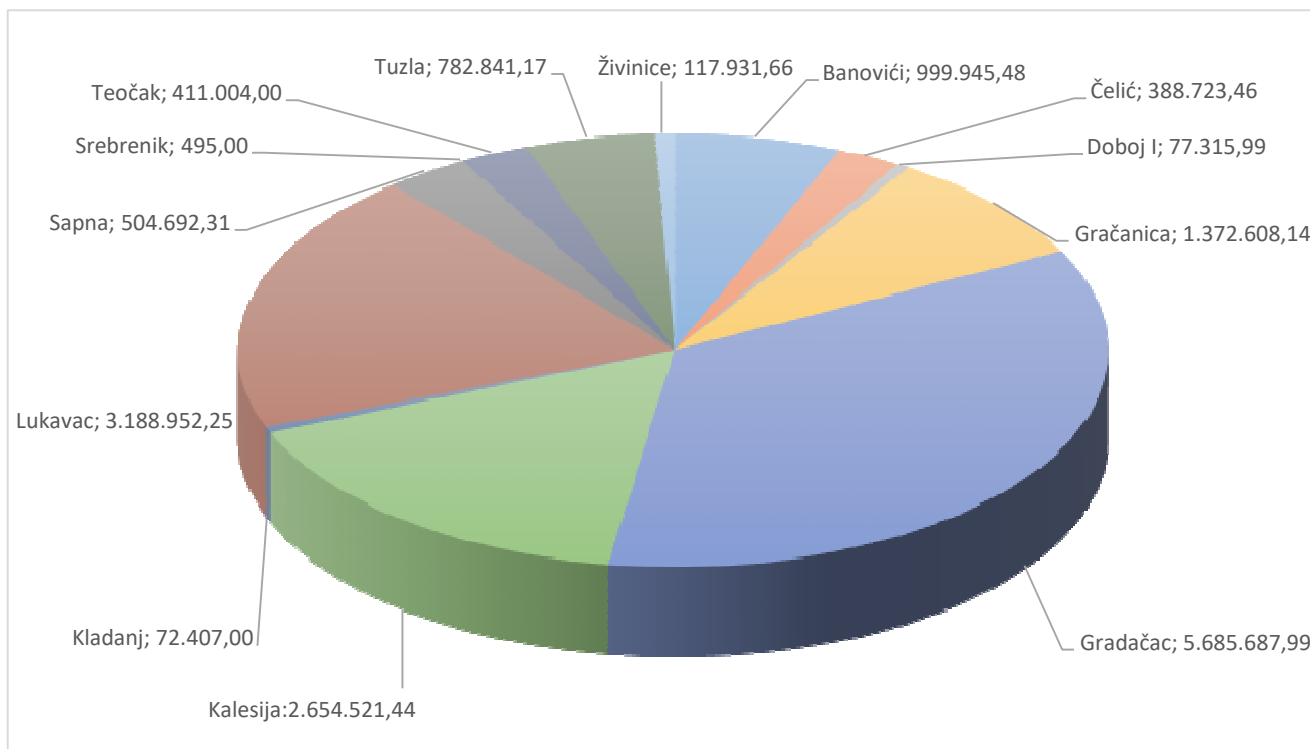
Sukladno dokumentu „Strategija protuminskog djelovanja BiH za period 2009. – 2019.“ čiji je osnovni cilj do 2019. godine potpuno eliminisati sumnjive površine I i II kategorije, a III

kategoriju prioriteta „eliminirati” kroz prevenciju zabrane kretanja, a uzimajući u obzir do sada deminirane površine i one koje se vode kao sumnjive može se zaključiti da je pred domaćim i stranim organima zadaća nužnog intenziviranja procesa deminiranja i aktivnijeg uključivanja svih subjekata s ciljem reliziranja obaveza iz ove Strategije za koju se već sada može reći da neće biti realizirana u zadatim rokovima.

U narednim grafikonima dat je prikaz ostvarenih rezultata od početka izvođenja operacija humanitarnog deminiranja po godinama i općinama na području Tuzlanskog kantona.

Grafikon 3- Pregled deminiranih površina po godinama na području TK

Grafikon 4- Pregled deminiranih površina po općinama na području TK (Ukupno: 1997.- 2016.godina – 16.257.125,43 m²)

1.7. Obilježavanje minskih polja

Pored trajnog i polutrajnog obilježavanja sumnjivih površina u sklopu projekata koji su bili predmet izvođenja deminerskih radova, ove godine nije bilo većih projekata iz Programa upozoravanje na mine.

Kao i ranih godina, svakodnevno se vrši znavljanje i postavljanje novih upozoravajućih minskih znakova (hitno obilježavanje sumnjivih površina) koje su izvodili predstavnici RU BHMACH-a i pripadnici tima civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a.

2. Uništavanje neeksplozivnih ubojitih sredstava

Tokom 2016. godine pripadnici „A” tima civilne zaštite, kao jedine organizirane grupe osposobljene i opremljene za izvođenje poslova preuzimanja, prevoženja, privremenog skladištenja i uništavanja NUS-a, odradili su 327 zadataka koji su se odnosili na iskopavanje, preuzimanje, prevoženje, privremeno skladištenje i uništavanje istog. Svi ovi zadaci su odrađivani uz tijesnu saradnju sa općinskim službama civilne zaštite i Ministarstva unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona.

U slijedećoj tabeli je dat pregled neutralisanog NUS-a po vrsti i količini.

Tabela 7- Pregled uništenog NUS-a po vrsti i količini

Naziv sredstva	Jedinica mjere	U k u p n o
Municija manjeg kalibra	Kom	9.880
Municija većeg kalibra	Kom	26
Ručne bombe – razne	Kom	391
Projektili – razni	Kom	92
Pješadijske mine	Kom	63
Tenkovske mine	Kom	13
Tromblonske mine	Kom	171
"Osa", „Zolja", "Munja"	Kom	15
Upaljači – razni	Kom	45
Avio bombe	Kom	2
Kasetne bombe-zvončići	kom.	0
Ostalo (okviri, kapisle)	Kom	12
UKUPNO	Kom	10.710

Naziv sredstva	Jedinica mjere	UKUPNO
Eksplozivi – razni	Kg	1,55
Pirotehnička sreds.petarde	kom.	1.275

3. Nesreće od mina i NUS-a

Prema zvaničnim podacima BHMACH-a, u periodu od 1996. do kraja 2016. godine, u BiH je od mina stradalo 1.739 stanovnika. Od toga je smrtno stradalo 608, a teže i lakše ranjeno 1.131 civilna osoba. Pored stradanja civilnih osoba bilježimo i znatan broj nastradalih deminera tokom izvođenja deminerskih radova. Smrtno je stradalo 48, a teže i lakše 69 deminera.

Tokom 2016. godine na području TK nije bilo slučajeva strdanja civilnih osoba ili deminera u minskim poljima.

Prema podacima sa kojima raspolaže Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzla, od potpisivanja Dejtonskog sporazuma, dogodilo se preko 200 minskih nesreća, na području svih općina Tuzlanskog kantona, u kojima je smrtno stradalo 119, a teže i lakše su ranjene 133 osobe.

Sve civilne nesreće desile su se u obilježenim područjima, te da su najčešći razlozi koji dovode do nesreća, nepoštivanje minskih upozorenja i svjestan ulazak u sumnjiva područja zbog lova ili sječe šume.

III Zaključna razmatranja

Na osnovu rezultata ostvarenih na poslovima deminiranja u toku 2016. godine može se zaključiti slijedeće:

1. U toku 2016. godine deminirana je površina od 1.061.786,51 m².

Posebno treba istaći da u ovaj ukupni iznos nije uključena deminirana površina od oko 5 (pet) miliona metara kvadratnih koja je realizirana kroz pilot projekte „Lend Release“ (vraćanje zemljišta korisnicima) koji su rađeni novom metodom deminiranja tzv. „Ciljano tehničko izviđanje“. Nakon dobijanja sertifikata i ove površine će biti uvrštene u ukupan iznos što će predstavljati znatno veću površinu sveukupno deminirane površine na području Tuzlanskog kantona.

2. Prilikom odabira i utvrđivanja prioriteta deminiranja prednost su imali projekti kojima su stvarani uvjeti za povratak izbjeglog i raseljenog stanovništva i život u sigurnom okruženju kao i deminiranju poljoprivrednih površina.

3. Na području Tuzlanskog kantona još uvijek se kao sumnjiva površina vodi oko 85 miliona m² ili 3,2% od ukupne površine kantona.

4. Ostvareni rezultati na deminiranju u toku ove godine, a posebno prošle 2015. godine na području TK, a i cijele BiH su ispod prosjeka za zadnjih pet godine i opomena za cijelu zajednicu. Nužnost angažiranja svih relevantnih subjekata u BiH koji su na bilo koji način vezani za problematiku mina i minskoeksplozivnih sredstava je imperativ ili će proces deminiranja potrajati znatno duže od planski predviđenih rokova.

5. Tokom 2016. godine na području TK nije bilo stradanja civilnih osoba od zaostalih mina i minskoeksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava, kao ni stradanja deminerskog osoblja tokom izvođenja operacija deminiranja.

6. Podatak da je tokom godine uništena količina minskoeksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava od preko deset hiljada komada, te sveprisutna pojava svakodnevnog prijavljivanja istih ukazuje da kod našeg običnog čovjeka još uvijek ima veliki broj ovih sredstava. Zahvaljujući djelovanju tima civilne zaštite Tuzla „A“ sva ova sredstva su na vrijeme i bezbjedno preuzeta, prevezena i uništena.

DIREKTOR

Mr. sc. Zdenko Tadić